

โหวด : เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน

เชิดศักดิ์ นายถวิล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา
บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทาลัยมหิดล

พ.ศ. 2549

ISBN 974 – 04 – 07467 - 5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล

โหวด : เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสาน (WODE : A FOLK MUSICAL INSTRUMENT IN THE NORTHEAST OF THAILAND)

เชิดศักดิ์ ฉายถวิล 4336989 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พิชิต ชัยเสรี ค.บ., อ.ม., ลักษณ์า คาวรัตน์หงษ์ อ.บ., ศศ.ม.,

Doctorat del' EHESS, พิเชฐ สีตะพงษ์ ศป.บ., ศศ.ม.,

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาค้นหาความรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานที่มีชื่อว่า “โหวด” มีวัตถุประสงค์สำหรับการศึกษาที่มุ่งเน้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของเครื่องดนตรีโหวด ความสัมพันธ์กับสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานและบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงเพลงพื้นบ้าน โหวดเป็นเครื่องดนตรีที่มีประวัติความเป็นมาด้านดนตรีในช่วงระยะเวลาไม่ถึง 40 ปี (2511 – 2549) ก่อนที่โหวดจะถูกปรับเปลี่ยนมาเป็นเครื่องดนตรีโหวดเคยเป็นของเล่นเด็กในภาคอีสานมาก่อน เรียกการเล่นนี้ว่า "แวงโหวด" และเป็นของต้องห้ามที่ผู้เฒ่าผู้แก่ของคนอีสานมีความเชื่อว่าเสียงของโหวดจะทำให้ฝนไม่ตก จึงมีการห้ามไม่ให้เล่นโหวดในช่วงฤดูฝน เริ่มแรกของการกำเนิดโหวดนั้นไม่ได้สร้างมาเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นเครื่องดนตรี การนำโหวดมาพัฒนาให้เป็นเครื่องดนตรีเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2511 โดยชาวบ้านหนองพอก ตำบลหนองพอกอำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด คือ นายทรงศักดิ์ ประทุมศิลป์ ผู้ที่ได้รับฉายาว่า “ราชาโหวดเสียงทอง” เริ่มจากการนำเอาโหวดที่เป็นของเล่นเด็กตามท้องทุ่งนา มาดัดแปลงแต่งเสียงให้สามารถเป่าร่วมกับวงแคนแบบง่าย ๆ ต่อมาจึงมีการนำโหวดเข้าไปบรรเลงร่วมกับวงโปงลาง การบรรเลงโหวดจึงมีความชัดเจนขึ้นทั้งในเรื่องของโน้ตเพลงและเทคนิคการเป่า และยังมีการนำโหวดมาบรรเลงประกอบภาพยนตร์และเพลงลูกทุ่ง โหวดจึงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในนามของเครื่องดนตรีไม่ใช่ของเล่นเด็กอีสานเหมือนในอดีต และยังคงส่งผลให้ความเชื่อต่างๆเกี่ยวกับโหวดคลี่คลายลงด้วย ปัจจุบันโหวดเป็นสินค้าที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนอีสาน และยังมีการใช้โหวดเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อใช้เป็นจุดเชื่อมความรู้สึกและจิตสำนึกของคนในสังคมให้เป็นหนึ่งเดียวกัน บทบาทหน้าที่ของโหวดในการบรรเลงเพลงพื้นบ้านแบ่งข้อมูลออกเป็นสองประเด็นคือ การบรรเลงโหวดในวงโปงลาง มีอยู่สองบทบาทคือ บรรเลงเกริ่นนำและบรรเลงทำนอง และอีกประเด็นหนึ่งคือการบรรเลงโหวดประกอบเพลงขับร้อง มีสองบทบาทคือ บรรเลงเดี่ยว (Solo) และบรรเลงประสานเสียง

คำสำคัญ : โหวด / แวงโหวด / เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

141 หน้า ISBN 974 – 04 – 7467 - 5

WODE : A FOLK MUSICAL INSTRUMENT IN THE NORTHEAST OF THAILAND**CHERDSACK CHAITAWIN 4336989 LCCS/M****M.A. (CULTURAL STUDIES)****THESIS ADVISORS : PICHIT CHAISERI B.A. LAKANA DAORATANAHONG, DOCTORAT' EHESS, PICHET SITAPONG B.A.,M.A.,****ABSTRACT**

This research is to studied information about a musical instrument that originated in the North East Region of Thailand (Esan Region) called a “Wode”. The objective of this research was to focus on the history and development of the Wode, and its relationship with the traditions and culture of the Esan region, and influence and role on local music.

The Wode, in its modern form, has only been around for about 40 years. Before it was modified into its present form it was actually a kind of musical toy that Esan children would play, called a “Ngaewwode”. The older more traditional people banned the playing of the Ngaewwode during the rainy season because they believed the sound would cause drought.

The modification and development of the Wode from a toy into a musical instrument in its own right, was a clever idea. It was developed in B.E. 2511(C.E. 1968) by the villagers of Nongpork, Nongpork District, Roi-et Province, under the leadership of Mr. Songsak Pratumsin, who was know locally as “The Prince of Sweet Sounds”. He took the Wode, which children played with in the rice fields, and adapted it so that it could fit and compliment the other instruments playing traditional Esan, in particular with the “Kairn” a wind-instrument known as Lao Reed Mouthorgan. Until then it did not have its own distinctive style. Later, however, the Wode was introduced and used in “Pong Lang” musical bands and became recognized as a musical instrument with the development of its range of notes and playing style. It also began to be used in films and in the traditional but highly popular and commercial “Luuk Tung” music. Therefore, from its humble beginnings as a children’s toy surrounded by superstitious beliefs, the Wode has become known as an important musical instrument in its own right.

At the present time, the Wode is a product which generates income for Esan people. Moreover, Wode is the symbol of Roi-et culture, helping to instill a sense of pride in the local people who realize that it is a unique aspect of their community. The role of the Wode in local music can be divided into two main points, namely: 1) Playing Esan music with the Lao reed mouthorgan (PONG LANG) , playing introductions and playing the melody; 2) As an accompaniment to vocalists having two roles which can be sub-divided into (i) solo and (ii) harmony .

KEY WORDE : WODE / NGAEWODE / FOLK MUSICAL INSTRUMENT**141 P. ISBN 974 - 04 - 7467 - 5**